

Załącznik
do uchwały
Rady Powiatu Słupskiego
Nr.../.../.....
z dnia2019 roku

**PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE
SŁUPSKIM NA LATA 2019 – 2020**

Słupsk 2019

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. REKOMENDACJE DLA PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE SŁUPSKIM NA LATA 2019-2020	4
3. INFORMACJE O FORMACH WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH REALIZOWANE W POWIECIE SŁUPSKIM W LATACH 2015 – 2017	5
4. CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	19
5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	22
6. REALIZATORZY PROGRAMU	22
7. MONITORING	23

1. WPROWADZENIE

Podstawą opracowania Programu na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2019 – 2020 jest art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nakładający na powiat obowiązek opracowania i realizacji, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Zarządzeniem Nr 83/2018 Starosty Słupskiego z dnia 5 listopada 2018 roku powołano Zespół ds. opracowania projektu Programu na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2019 – 2020 w składzie:

- 1) Urszula Dąbrowska – dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- 2) Jolanta Kamińska – dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku,
- 3) Renata Wismont – przewodnicząca Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Słupsku,
- 4) Anna Rozental – prezes Fundacji Progresja,
- 5) Małgorzata Oszmiańska – kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej w Sycewicach,
- 6) Jan Mołdoch – kierownik Działu Instrumentów Rynku Pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku,
- 7) Justyna Rudowska-Błazek – starszy specjalista w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- 8) Tomasz Jusiewicz – inspektor ds. polityki społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku,
- 9) Sylwia Wierzchowska – psycholog w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Damnicy,
- 10) Joanna Pliszka – starszy pracownik socjalny w Domu Pomocy Społecznej w Lubuczewie,
- 11) Alina Krzywdzińska – starszy pracownik socjalny w Domu Pomocy Społecznej w Machowinie,
- 12) Agnieszka Złomańczuk – kierownik Działu Opiekuńczo-Terapeutycznego w Domu Pomocy Społecznej w Machowinku.

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2019 – 2020 określa kierunki polityki społecznej powiatu wobec osób niepełnosprawnych, w szczególności w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych. Ma on na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz

umożliwienie zaspokajania potrzeb tych osób we wszystkich obszarach życia. Program skierowany jest do osób niepełnosprawnych mieszkających w powiecie słupskim.

Celem głównym ww. programu jest tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.

2. REKOMENDACJE DLA PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE SŁUPSKIM NA LATA 2019 – 2020

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2019 – 2020 wpisuje się w następujące dokumenty strategiczne:

- Rządowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem z dnia 5 października 1993 roku,
- Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych uchwaloną dnia 1 sierpnia 1997 roku,
- Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych ratyfikowaną 6 grudnia 2012 roku,
- Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych województwa pomorskiego na lata 2014 – 2020,
- Strategię rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu słupskiego na lata 2013 – 2020.

3. INFORMACJE O FORMACH WSPARCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH REALIZOWANE W POWIECIE SŁUPSKIM W LATACH 2015 – 2017

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Nie jest ona rozumiana jedynie jako rezultat choroby, czy uszkodzenia ciała, ale stanowi wynik napotkanych w środowisku barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych. Stwarzane przeszkody uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym korzystanie w pełni ze swoich praw i pozbawiają możliwości swobodnego funkcjonowania w środowisku. Specyfika oczekiwań i potrzeb osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizowania wielu działań, które stworzą im warunki do rozwoju, zmotywują do aktywności oraz zwiększą szanse na pełnoprawne funkcjonowanie w środowisku.

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest niezwykle trudnym procesem. Aktualnie w Polsce funkcjonuje pięć systemów orzekania. Cztery z nich ustalają uprawnienia do świadczeń rentowych (ZUS, KRUS, MSWiA, MON), natomiast powiatowe zespoły orzekają o stopniu niepełnosprawności dla celów pozarentowych. Te same osoby mogą być orzekane przez różne systemy, dla różnych celów. Nie są prowadzone

ewidencje osób niepełnosprawnych w obrębie danej jednostki samorządowej. Dlatego też istnieje problem z pozyskaniem jednorodnych pod względem metodologicznym danych dotyczących osób niepełnosprawnych. W konsekwencji dostępne dane trudno jest porównywać i jednoznacznie zinterpretować. Przedstawiony poniżej obraz jedynie częściowo oddaje kwestie niepełnosprawności w powiecie.

Ostatnie szczegółowe dane dotyczące wskaźników niepełnosprawności, które pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku wskazują, że liczba osób niepełnosprawnych w powiecie śląskim wynosiła 11 033, co stanowiło 12,02 % ogółu mieszkańców powiatu, przy czym nieznacznie przeważali mężczyźni.

Tabela 1. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie śląskim w stosunku do ogółu mieszkańców powiatu w 2002 roku

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	91 787	11 033	12,02
Kobiety	45 981	5 444	11,84
Mężczyźni	45 806	5 589	12,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Należy nadmienić, że Narodowy Spis Powszechny przeprowadzony w 2002 roku był obligatoryjny i przeprowadzony na całej populacji, natomiast Narodowy Spis Powszechny z 2011 roku został przeprowadzony metodą mieszaną, tj. badaniem pełnym oraz reprezentacyjnym. Informacje o osobach niepełnosprawnych – zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 marca 2010 roku o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 roku – zbierane były w badaniu reprezentacyjnym, a ich pozyskiwanie odbywało się na zasadzie dobrowolności.

Według spisu z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych w powiecie śląskim wynosiła 11 230, co stanowiło 11,62 % ogółu mieszkańców powiatu, w grupie tej przeważały kobiety.

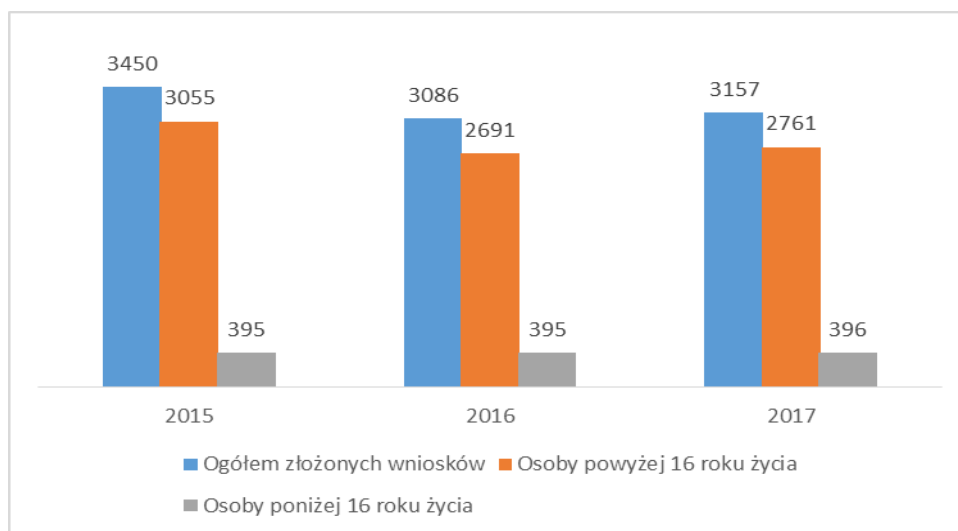
Tabela 2. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie śląskim w stosunku do ogółu mieszkańców powiatu w 2011 roku

	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	96 648	11 230	11,62
Kobiety	48 101	5 762	11,98
Mężczyźni	48 547	5 468	11,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS.

Mieszkańcy powiatu słupeckiego korzystający z systemu orzecznictwa pozarentowego, obsługiwani są przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Słupsku. W 2017 roku do zespołu wpłynęło o 2,30 % wniosków więcej niż w 2016 roku i o 8,49 % mniej niż w roku 2015. Wysoki wskaźnik w pierwszym z badanych lat związany był ze zmianą przepisów w sprawie kart parkingowych i koniecznością ponownej weryfikacji wydanych wcześniej orzeczeń. We wszystkich analizowanych latach prawie 88 % wniosków złożyły osoby w wieku powyżej 16 roku życia. Osoby poniżej 16 roku życia stanowią najmniejszą grupę ubiegających się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności.

Wykres 1. Liczba złożonych wniosków przez mieszkańców powiatu słupeckiego w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2015 – 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela 3. Liczba i cel złożenia wniosków w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przez osoby powyżej 16 roku życia, w latach 2015 – 2017

Lp.	Cel złożenia wniosków	Liczba wniosków		
		2015	2016	2017
1.	Odpowiednie zatrudnienie	1116	1057	1101
2.	Szkolenia	0	1	2
3.	Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	27	5	13
4.	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	183	175	176
5.	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji	1248	1002	1009
6.	Zasiłek pielęgnacyjny	318	402	390
7.	Korzystanie z karty parkingowej	161	48	64
8.	Inne	2	1	6

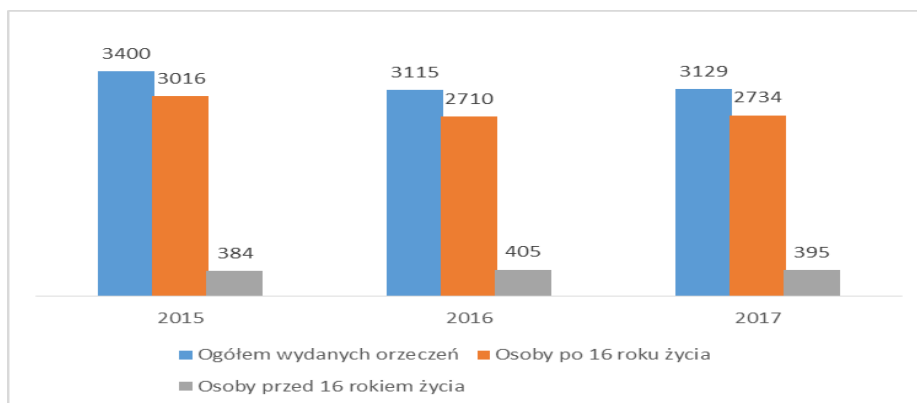
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela 4. Liczba i cel złożenia wniosków w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności przez osoby poniżej 16 roku życia, w latach 2015 – 2017

Lp.	Cel złożenia wniosków	Liczba wniosków		
		2015	2016	2017
1.	Zasiłek stały	54	52	83
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	334	339	310
3.	Inne (zamieszkiwanie w oddzielnym pokoju lub dodatkowy urlop wychowawczy dla rodzica)	7	4	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

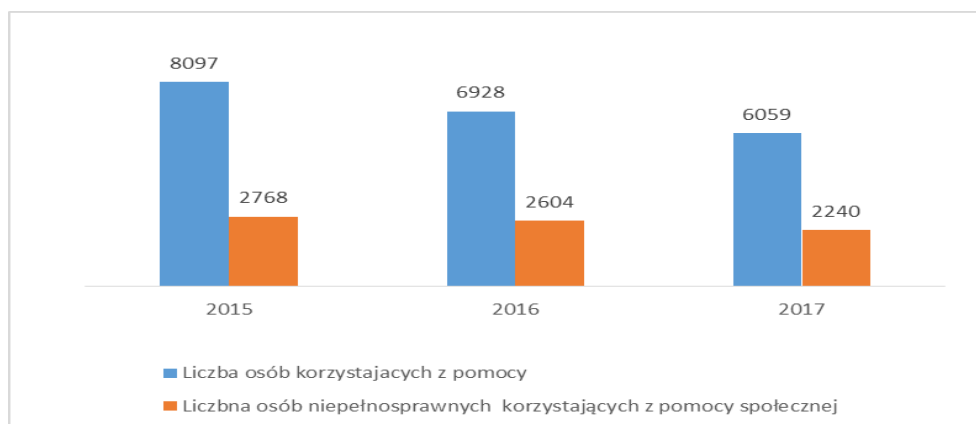
Wykres 2. Liczba wydanych orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2015 – 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

W 2017 roku wydano o 0,44% orzeczeń więcej niż w 2016 roku i o prawie 8 % mniej niż w roku 2015. W badanym okresie wzrosła liczba orzeczeń dla osób przed 16 rokiem życia.

Wykres 3. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej z powiatu śląskiego w latach 2015 – 2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ośrodków pomocy społecznej z powiatu śląskiego.

Dane pozyskane z gmin obrazują liczbę niepełnosprawnych wśród korzystających z pomocy społecznej. Jak przedstawia powyższy wykres w ostatnich trzech latach analogicznie do zjawiska spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze wsparcia ośrodków korzystało również mniej osób niepełnosprawnych. Może się to wiązać ze wzrostem wysokości innych świadczeń na jakie mogą liczyć osoby niepełnosprawne, a także poprawą ogólnej sytuacji na rynku pracy i możliwością podjęcia aktywności zawodowej.

Osoby niepełnosprawne zamieszkujące powiat słupski mają możliwość korzystania z różnych form rehabilitacji społecznej i zawodowej. Celem rehabilitacji społecznej jest umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym poprzez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych oraz likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji. Zadania w tym zakresie realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W ramach środków otrzymywanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udzielano dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych oraz sprzętu rehabilitacyjnego, a także do pobytu na turnusach rehabilitacyjnych.

Tabela 5. Udzielone dofinansowanie osobom niepełnosprawnym z powiatu słupskiego ze środków PFRON przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w latach 2015 – 2017

Forma dofinansowania	2015		2016		2017	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)
Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	549	486 666	378	411 701	554	411 588
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	337	346 504	247	263 001	237	254 311
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	49	146 178	42	188 234	43	135 327

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Najwięcej środków przeznaczanych było na zaopatrzenie osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. W roku 2016

odnotowano spadek liczby zrealizowanych wniosków, jednakże ich łączna wartość była na podobnym poziomie jak rok później. Wysokość udzielonych dofinansowań uzależniona była od wysokości środków PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej oraz potrzeb osób niepełnosprawnych w tym zakresie.

W ramach zadań z rehabilitacji społecznej realizowane były również dofinansowania dla organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Tabela 6. Dofinansowania udzielone ze środków PFRON w ramach sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w latach 2015 – 2017

Nazwa organizacji	Liczba uczestników			Kwota dofinansowania w zł		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Polski Związek Głuchych	4	5	-	408	371,99	-
Polski Związek Niewidomych	20	19	20	12 072,00	11 582,40	12 200,00
Słupskie Stowarzyszenie „Amazonka”	10	10	12	3 616,92	3 207,18	3 269,51
Integracyjny Klub Sportowy ZRYW	20	20	20	10 500	11 880,00	10 300,00
Fundacja dla Dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja”	-	-	150	-	-	3 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

W 2017 roku na dofinansowania sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych wydatkowano o ponad 6 % więcej środków niż w roku 2016 i o ponad 8 % więcej niż w roku 2015. W analizowanych latach dofinansowania otrzymały wszystkie organizacje wnioskujące o wsparcie.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku. Celem rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna (posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego) lub poszukująca pracy (oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego).

W 2015 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku zarejestrowanych było 5 019 mieszkańców powiatu słupskiego, z czego 353 to osoby niepełnosprawne bezrobotne i 22 to osoby poszukujące pracy. W 2016 roku z liczby 3 943 osób zarejestrowanych, 285 to osoby niepełnosprawne bezrobotne i 25 to osoby poszukujące pracy. W 2017 roku z 2 700 osób zarejestrowanych, 204 to osoby niepełnosprawne bezrobotne i 20 to osoby poszukujące

pracy. W badanym okresie odnotowano spadek liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku, co wiązało się z ogólną tendencją poprawy sytuacji na rynku pracy, a w konsekwencji spadkiem ogólnej liczby osób bezrobotnych.

W ramach środków otrzymywanych z PFRON, Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku udzielał dofinansowania osobom niepełnosprawnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej, dofinansowania do szkoleń, a także zwrotu kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.

Tabela 7. Dofinansowania udzielone osobom niepełnosprawnym z powiatu słupskiego ze środków PFRON przez Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku w latach 2015 – 2017

Forma dofinansowania	2015		2016		2017	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)
Rozpoczęcie działalności gospodarczej	1	39 996,00	0	0	1	40 000,00
Zwrot wyposażenia stanowisk pracy	0	0	1	39 868,00	1	40 000,00
Finansowanie szkoleń	6	19 996,00	2	9 009,00	3	9 578,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowane są w niewielkim stopniu, bowiem Powiatowy Urząd Pracy posiada na ten cel również środki z Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tabela 8. Dofinansowania udzielane osobom niepełnosprawnym z powiatu słupskiego przez Powiatowy Urząd Pracy ze środków EFS w latach 2015 – 2017

Forma dofinansowania	2015		2016		2017	
	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)
Wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy	5	115 000,00	9	215 200,00	7	192 280,00

Podjęcie działalności gospodarczej	2	46 000,00	3	69 825,00	1	24 500,00
Bon na zasiedlenie	0	0	1	7 500,00	1	7 500,00
Szkolenia	1	1 408,33	3	4 002,00	1	4 600,00
Bon szkoleniowy	0	0	1	4 019,08	1	3 645,00
Staż	3	16 306,00	2	11 556,00	11	77 468,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Ze środków EFS najczęściej na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych wydatkowano w 2016 r. Dominującymi formami wsparcia było doposażenie stanowisk pracy oraz organizacja staży zawodowych.

Tabela 9. Udzielone dofinansowanie osobom niepełnosprawnym z powiatu słupskiego ze środków Funduszu Pracy przez Powiatowy Urząd Pracy w latach 2015 – 2017

Forma dofinansowania	2015		2016		2017	
	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba osób	Kwota dofinansowania (w PLN)
Wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy	5	115 000,00	7	168 800,00	6	145 720,00
Podjęcie działalności gospodarczej	3	72 000,00	1	23 275,00	0	0
Prace interwencyjne	9	47 790,00	11	64 251,00	5	29 205,00
Roboty publiczne	26	322 140,00	11	144 078,00	16	226 560,00
Bon na zasiedlenie	0	0	1	7 500,00	0	0
Szkolenia	7	21 865,00	6	6 617,00	5	4 763,00
Staż	10	38 520,00	7	32 143,00	1	3 852,00
Prace Społecznie Użyteczne	11	17 107,00	19	29 548,00	6	9 331,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Z Funduszu Pracy najczęściej środków wydatkowano w roku 2015. Najwięcej osób skorzystało z robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych. Jak wynika z powyższej analizy roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże były

atrakcyjne dla osób niepełnosprawnych w roku 2015. Zainteresowanie tymi formami wsparcia sukcesywnie spada, co wiąże się z poprawą sytuacji na rynku pracy i spadkiem liczby osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy. Należy podkreślić, iż środki posiadane w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy pozwalały na zaspokojenie wszystkich zgłaszanych potrzeb.

Zdania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej realizowane są również przez organizacje pozarządowe w ramach ogłaszanych przez powiat konkursów finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dofinansowanie w tym zakresie otrzymały organizacje pozarządowe, które realizowały zadania w powyższym zakresie na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkujących powiat słupecki. Zadania, kwoty dofinansowań oraz liczba uczestników biorących udział w projektach w latach 2015 – 2017 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 10. Udzielone dofinansowanie ze środków PFRON w ramach zadań zleconych z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w roku 2015

Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania (w PLN)
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	XIII Rajd Rowerowy Osób Niepełnosprawnych im. Stanisława Kądzieni	111	3 916,45
Fundacja Indywidualnego Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „PROGRESJA” w Słupsku	WWW – warto wiedzieć więcej	15 spotkań 809 porad 100 sztuk informatorów	4 000,00
Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne „BUDZIMY KULTURĘ” w Dębnicy Kaszubskiej	Konfrontacje Artystyczne Osób Niepełnosprawnych Powiatu Słupskiego	120	4 000,00
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	Przegląd Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych 2015	220	7 782,87
Fundacja „BOCIANIE GNIAZDO” w Runowie	Imprezy kulturalno-rekreacyjne „Mam tę moc”	55	3 100,00
Fundacja Indywidualnego Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „PROGRESJA” w Słupsku	Komputer – równe szanse	5	6 700,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Tabela 11. Udzielone dofinansowanie ze środków PFRON w ramach zadań zleconych z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w roku 2016

Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania (w PLN)
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	XIV Rajd Rowerowy Osób Niepełnosprawnych im. Stanisława Kądzieni	153	5 897,94
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	I Spartakiada Osób Niepełnosprawnych 2016	48	7 902,60
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	Przeгляд Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych 2016	300	7 712,64
Fundacja Indywidualnego Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „PROGRESJA” w Słupsku	Komputer bez barier	5	4 300,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Tabela 12. Udzielone dofinansowanie ze środków PFRON w ramach zadań zleconych z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w roku 2017

Nazwa organizacji	Nazwa zadania	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania (w PLN)
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Starszych i Niepełnosprawnych „RAZEM-WSZYSTKO” w Machowinie	XV Jubileuszowy Rajd Rowerowy Osób Niepełnosprawnych im. Stanisława Kądzieni	182	5 769,93
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	Przeгляд Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych	300	7 941,84
Stowarzyszenie „Zacisze” w Lubuczewie	Spartakiada Osób Niepełnosprawnych	54	7 992,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Najwięcej zadań zrealizowano w roku 2015. W kolejnych dwóch latach zainteresowanie organizacji pozarządowych konkursami spadło. Natomiast poziom wydatków w dwóch pierwszych badanych latach był podobny, a w 2017 roku nieco niższy. Nie

wydatkowano wszystkich zaplanowanych środków, co mogło być spowodowane wprowadzeniem ograniczenia wysokości kosztów osobowych w realizowanych projektach.

Powiat realizuje również Program wyrównywania różnic między regionami finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem strategicznym programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Tabela 13. Uzyskane przez powiat dofinansowanie ze środków PFRON w ramach Programu wyrównywania różnic między regionami w latach 2016 – 2017

Forma dofinansowania (obszar programu)	2016			2017		
	Liczba zrealizowanych projektów	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba beneficjentów	Liczba zrealizowanych projektów	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba beneficjentów
Likwidacja barier transportowych (zakup pojazdów do przewozu osób niepełnosprawnych)	1	229 665,36	32	5	599 348,07	186
Utworzenie warsztatów terapii zajęciowej	1	222 238,98	25	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku.

W ramach programu realizowano głównie projekty dotyczące likwidacji barier transportowych. W roku 2016 uzyskano dofinansowanie na utworzenie pierwszego w powiecie warsztatu terapii zajęciowej. Funkcjonuje on od 30 stycznia 2017 roku w Sycewicach, prowadzony jest przez Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie. Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą 25 osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Osoby niepełnosprawne z powiatu są również uczestnikami warsztatów terapii funkcjonujących w Słupsku (WTZ Polskiego Związku Niewidomych oraz WTZ Polskiego Stowarzyszenia Osób z Upośledzeniem Umysłowym DIAMENT). Z terapii w tych warsztatach w latach 2015 – 2017 korzystało 31 osób.

W powiecie słupskim bardzo dobrze rozwinięta jest infrastruktura instytucjonalna dla osób wymagających całodobowej opieki. Mamy aż cztery domy pomocy społecznej:

w Lubuczewie – przeznaczony dla 112 osób przewlekle psychicznie chorych, w Machowinie – dla 120 osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz dwa domy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – w Machowinku (dla 84 osób) oraz w Przytocku (dla 102 osób). Domy pomocy społecznej świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne dostosowane do indywidualnych potrzeb ich mieszkańców. Domy mają charakter ponadlokalny, dlatego umieszczane są tam również osoby spoza powiatu słupskiego.

W powiecie słupskim dobrze rozwinięta jest również sieć oparcia społecznego dla osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie. Aktualnie działa pięć środowiskowych domów samopomocy, których rolą jest aktywizowanie społeczne oraz nauka samodzielności ich uczestników w celu umożliwienia im integracji i jak najaktywniejszego funkcjonowania w środowisku lokalnym. Łącznie środowiskowe domy samopomocy dysponują 115 miejscami, w tym: w Rumsku – 22, w Gardnie Wielkiej – 18, w Potęgowie – 25, w Kępicach – 33 oraz w Motarzynie – 17, co w pełni zabezpiecza potrzeby mieszkańców gmin: Główny, Smołdzino, Potęgowo, Kępice i Dębica Kaszubska. Kilko mieszkańców gmin: Słupsk i Kobylnica uczestniczy w zajęciach w Środowiskowym Domu Samopomocy w Słupsku. Najtrudniejszy dostęp do środowiskowych form samopomocy mają niepełnosprawni z miasta Ustka, gminy Ustka, części gminy Słupsk, Kobylnicy oraz Damnicy.

Powiat Słupski realizuje również program pn. „Aktywny samorząd”. Głównym jego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Początkowo zakres pomocy obejmował likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (likwidacja bariery transportowej, barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, barier w poruszaniu się, pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej). Od 2013 roku program „Aktywny samorząd” obejmuje dodatkowo pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Najwięcej środków na realizację programu pozyskano w 2015 roku, wówczas najwięcej osób ubiegało się o dofinansowanie. W kolejnych latach liczba beneficjentów spadła, wiązało się to ze zmianą zasad dofinansowań, a także mogło oznaczać zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych w poprzednich latach. Szczegółowe dane w tym zakresie obrazuje poniższa tabela.

Tabela 14. Udzielone dofinansowanie osobom niepełnosprawnym z powiatu słupskiego ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny samorząd” w latach 2015 – 2017

Forma dofinansowania	2015		2016		2017	
	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota dofinansowania (w PLN)
Likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową	11	26 597	13	57 879	18	54 894
Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	88	197 913	66	134 002	55	103 461

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Działania na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej prowadzone są przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną. Należy do nich m.in. wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, a także opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju.

Tabela 15. Liczba wydanych orzeczeń i opinii przez Zespół Orzekający Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Słupsku w latach szkolnych 2014/2015 – 2017/2018

Lp.	Rodzaj orzeczenia lub opinii	Rok szkolny			
		2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
1.	Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym:	126	159	109	107
	Niesłyszący i słabo słyszący	11	11	7	11
	Niewidomi i słabo widzący	12	10	12	11
	Autyzm i Zespół Aspergera	25	29	33	30
	Niepełnosprawność ruchowa w tym afazją	10	8	3	5
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	38	46	35	22
	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym	21	30	6	17
	Niepełnosprawności sprzężone	9	25	13	11
2	Orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	13	14	5	6
3	Opinie o wczesnym wspomaganie rozwoju	23	31	19	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku.

We wszystkich analizowanych latach, największy udział w ogólnej liczbie wydanych orzeczeń mają orzeczenia wydane z tytułu niepełnosprawności intelektualnej. W badanym okresie utrzymuje się duża liczba orzeczeń wydanych z uwagi na całościowe zaburzenia rozwojowe, co oznacza że potrzeby diagnostyczne i terapeutyczne w tym zakresie stale rosną.

Dane dotyczące liczby orzeczeń trudno jest jednoznacznie zinterpretować i porównać z poprzednimi latami, bowiem na ich liczbę wpływ mają: etapy edukacji, okres na jaki wydane zostało poprzednie orzeczenie, a także zmiana miejsca edukacji dziecka.

Od roku 2017 w ramach programu kompleksowego wsparcia rodzin „Za życiem” w powiecie słupskim funkcjonuje Ośrodek Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczy, który prowadzony jest przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną. Mając na względzie interdyscyplinarne wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności lub zagrożenia niepełnosprawnością do podjęcia nauki w szkole, ośrodek zapewnia usługi: fizjoterapeuty, psychologa, pedagoga, logopedy oraz koordynuje działania służące wykorzystaniu dostępnych usług. Ośrodek udziela rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej ich dziecka oraz jego problemów rozwojowych, a także możliwych form interdyscyplinarnej pomocy; organizuje wczesne wspomaganie rozwoju dziecka na warunkach i w formach określonych w przepisach wydanych na podstawie ustawy Prawo oświatowe. W ramach programu w Poradni wyposażono i utworzono gabinet fizjoterapii, dzięki czemu wzrosła dostępność usług fizjoterapeutycznych dla małych dzieci. Ponadto dzięki uruchomieniu Ośrodka wzrosła możliwość pomocy terapeutycznej małym dzieciom z zaburzeniami rozwojowymi oraz zagrożonym niepełnosprawnością, co powoduje że zgłaszane w tym zakresie potrzeby były zaspakajane.

Poradnictwo dla osób niepełnosprawnych prowadzone było również przez Fundację Indywidualnego Rozwoju Osób Niepełnosprawnych „Progresja” w Słupsku w ramach Punktu Informacji Dla Osób Niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne mogły uzyskać informacje na temat bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych udzielanych w ramach projektu PION oraz dofinansowań ze środków PFRON. W 2015 roku udzielono 2 961 porad dla 439 osób, w 2016 – 308 dla 1 588 osób, a w 2017 – 1 611 dla 241 osób.

Jak wynika z powyższych danych w ostatnich trzech latach w powiecie słupskim w obszarze niepełnosprawności realizowano wiele zadań, które w coraz większym stopniu zaspokajały potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Powiat przystępował do realizacji dodatkowych programów, które wpływały na wzrost aktywności osób niepełnosprawnych oraz pomagały im w codziennym funkcjonowaniu. Prężnie działały również organizacje pozarządowe, które pozyskiwały środki na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Na poziomie gminnym nastąpiła poprawa dostępu osób niepełnosprawnych do środowiskowych form samopomocy, bowiem powstał kolejny środowiskowy dom zlokalizowany w gminie Dębница Kaszubska, gdzie wcześniej osoby niepełnosprawne nie miały możliwości korzystania z takiej formy wsparcia. Warto podkreślić, iż w roku 2017 uruchomiono pierwszy w powiecie warsztat terapii zajęciowej,

dzięki czemu niepełnosprawni mieszkańcy głównie gminy Kobylnica oraz części gminy Słupsk uzyskali dostęp do rehabilitacji zawodowej. Niepełnosprawni mogli korzystać z bogatej oferty świadczeń z zakresu rehabilitacji społecznej. Poza turnusami rehabilitacyjnymi, które cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem, a środki pozostające w dyspozycji powiatu nie są w stanie zaspokoić wszystkich zgłaszanych potrzeb, pozostałe potrzeby dotyczące likwidacji barier funkcjonalnych, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny były zaspakajane. Dzięki realizacji programu „Aktywny Samorząd” istniała możliwość wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych kontynuujących naukę na poziomie wyższym. Osoby niepełnosprawne niepracujące mogły w szerokim zakresie korzystać z różnych form aktywizacji zawodowej. Te wszystkie działania wpływały na poprawę jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych.

Analizując powyższe dane zespół ds. opracowania projektu uznał, iż w kolejnych latach istnieje potrzeba dalszego podnoszenia jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin, a także kontynuacji działań w zakresie zwiększania aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

4. CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem głównym Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2019 – 2020 jest tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. Cele szczegółowe to:

1. Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin.
2. Umożliwienie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.
3. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,
4. Współpraca oraz integracja podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne.

Kierunki działań w ramach poszczególnych celów programu przedstawia poniższa tabela.

Cel 1**Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin**

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Prowadzenie poradnictwa oraz zajęć edukacyjnych z zakresu praw przysługujących osobom niepełnosprawnym (w tym przez Edukacyjne Centrum Konsultacji)	Liczba udzielonych porad, liczba rodzin i osób objętych wsparciem	SOSW, PPP PUP, NGO
2) Podejmowanie działań wspierających zdrowy styl życia osób niepełnosprawnych	Liczba przeprowadzonych prelekcji, spotkań	SOSW, WPS PPP, NGO
3) Przygotowanie przestrzeni fizycznej obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych oraz likwidacja barier transportowych oraz barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym	Liczba przystosowanych obiektów, liczba zakupionych pojazdów, liczba osób korzystających, liczba inicjatyw	WSP, PCPR
4) Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PCPR
5) Umożliwienie dostępu do rehabilitacji dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej	Liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z rehabilitacji	PPP, SOSW
6) Udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej oraz ich rodzicom	Liczba dzieci, młodzieży i rodziców objętych pomocą	PPP, SOSW
7) Wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych (diagnozy, wczesne wspomaganie rozwoju, orzeczenia o kształceniu specjalnym itp.)	Liczba wydanych opinii ,orzeczeń, liczba dzieci objętych pomocą	PPP
8) Edukowanie członków rodzin oraz społeczności lokalnej w zakresie potrzeb społecznych, edukacyjnych i rozwojowych dzieci	Liczba zorganizowanych spotkań, liczba osób objętych wsparciem	PPP, SOSW, NGO

Cel 2**Umożliwienie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym**

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PCPR
2) Dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych wspierających aktywność osób niepełnosprawnych	Liczba dofinansowanych imprez, liczba uczestników	PCPR NGO
3) Wsparcie działań mających na celu zwiększenie szans edukacyjnych w dostępie do studiów wyższych	Liczba osób korzystających ze wsparcia	PCPR
4) Udział osób niepełnosprawnych w imprezach integracyjnych, sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych	Liczba przeprowadzonych imprez, liczba uczestników	DPS, PCPR NGO, WTZ

Cel 3**Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych**

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Podejmowanie inicjatyw dotyczących zachęcania do aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych	Liczba zorganizowanych projektów, spotkań, liczba osób objętych wsparciem	PUP NGO
2) Wsparcie funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej oraz inicjatyw ich rozwoju	Liczba wtz, liczba uczestników	WPS, PCPR, NGO
3) Promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy	Liczba zorganizowanych spotkań, konsultacji, liczba osób objętych wsparciem	PUP, NGO

4) Wsparcie w formie dotacji umożliwiających osobom niepełnosprawnym rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej	Liczba udzielonych dotacji	PUP
5) Organizowanie szkoleń w celu przygotowania osób niepełnosprawnych do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba przeszkolonych osób	PUP, NGO
6) Wsparcie staży osób niepełnosprawnych	Liczba zorganizowanych staży, liczba osób, które odbyły staż	PUP
7) Spółdzielczość socjalna	Liczba utworzonych spółdzielni, liczba członków spółdzielni	NGO, PUP
8) Poradnictwo zawodowe i prawne dla osób niepełnosprawnych	Liczba przeprowadzonych spotkań, liczba osób objętych poradnictwem	PUP, NGO
9) Organizowanie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	Liczba dostosowanych stanowisk	PUP

Cel 4

Współpraca oraz integracja podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne

Działanie	Wskaźnik monitorujący	Jednostka realizująca
1) Współpraca jednostek samorządu powiatowego oraz instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych	Liczba przeprowadzonych posiedzeń, liczba wspólnych inicjatyw	WPS, PCPR, NGO
2) Zlecanie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników	PCPR, WPS

3) Organizacja przedsięwzięć, spotkań, konferencji/seminariów, wizyt studyjnych w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz opracowanie modelowych rozwiązań w tym zakresie	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów, liczba uczestników	NGO, WPS
4) Obejmowanie patronatem Starosty Słupskiego okolicznościowych uroczystości na rzecz osób niepełnosprawnych	Liczba uroczystości objętych patronatem	WPS, RPI
5) Wspomaganie kadry placówek oświatowych w zakresie rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz indywidualizacji procesu nauczania i wychowania	Liczba zorganizowanych szkoleń i spotkań, liczba uczestników	PPP

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania działań określonych w programie będą środki finansowe:

- powiatu słupskiego,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Funduszu Pracy,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- innych programów i grantów.

6. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2019 – 2020 będą jednostki organizacyjne powiatu oraz organizacje pozarządowe, w tym:

- Wydział Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marynarza Polskiego w Damnicy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupsku,
- Dom Pomocy Społecznej w Machowinie,
- Dom Pomocy Społecznej w Lubuczewie,
- Dom Pomocy Społecznej w Machowinku,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wykonujące zadania powiatu w tym zakresie.

7. MONITORING

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu informacji na temat zrealizowanych działań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez koordynatora, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, w celu oceny, czy osiąga on założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników.

Roczne sprawozdanie z realizacji programu, będzie przedkładane Radzie Powiatu Słupskiego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku i będzie integralną częścią corocznego sprawozdania z działalności Centrum.